

Eidfjord

0. Disposisjon

1. Kommune og bygder ➤
2. Lytt på dialekten ➤
3. Nokre særdrag ➤
4. Ein liten grammatikk ➤
  - 4.1. Lydverket ➤
    - a. Lydane ➤
    - b. Lydmønster ➤
  - 4.2. Bøyingsverket ➤
    - a. Substantiv ➤
    - b. Verb ➤
    - c. Adjektiv ➤
    - d. Pronomen ➤
5. Ord og uttrykk ➤
  - 5.1. Ordsamling ➤
  - 5.2. Uttrykk ➤
6. Forskjellar ➤
  - 6.1. Yngre og eldre dialekt ➤
7. Dialektprøver ➤
8. Kjelder ➤

1. Kommune og bygder

- Eidfjord kommune ligg i Hardanger.
- I 1964 blei kommunen slegen saman med Ullensvang, men blei ein eigen kommune att frå 1977.
- Areal: 1 502 km²
- Innbyggjartal per 1.1.06: 899
- Administrasjonssenter: Eidfjord
- Næringsvegar: Jordbruk, kraftproduksjon, turisme og småindustri (jern-, metall-, trevare- og betongindustri).

2. Lytt på dialekten

➤L [Klikk her](#) og høyr på opptak frå Eidfjord.

Tekst 1:

- Dette er eit skytespel då, som er stort blant folk som kjenner det, for å seia det sånn. Det er, i Sør-Korea går det 24:7 på, på TV då. Men det er jo ikkje sånne tilstandar i Noreg då, for å seia det sånn.
- Nei, men er det, er det, spelar du med folk i heile verda då, på ein måte?
- Ja, det, ja, nei. Det er litt vanskeleg. Har med internettforbindelsane, går litt seint, og. Ja, det er for langt for å seia det sånn då.
- Ja, okay, men kven, kven spelar du med då?
- Nei, då er det hovudsakleg folk i Noreg, Sverige, Danmark. Så du spelar jo og kampar då mot franskmenn eller ...
- Ja, nettopp.
- Men i mitt, på mitt lag er det tre nordmenn, ja fire nordmenn og ein svenske.
- Kjenner du dei?
- Ja, du sit og pratar med dei mens du spelar, og spelar når du ikkje spelar òg.
- Men du har aldri treft dei?
- Nei, ikkje personleg, nei. Det har eg ikkje. Men du føler du kjenner dei for det liksom.
- Kjem du til å treffa dei trur du?
- Ja, håpar no gjer eg.

Informant: Mann, fødd 1978.

Tekst 2:

- Eg trur i alle fall at kommunen har vore veldig flink. Du kan jo sjå at me har idrettshallen her borte, og i alle fall for idrettsinteresserte ungdommar så er det nok noko. Og så har dei ungdomsklubb. Ja, musikkskulen kjem jo inn. Og, ja, kulturtilbod, eg veit ikkje eg. Det har me vel ein del òg. Kommunen har overteke, har vel overteke kinoen òg.
- Ja. Ja, så kino er det inne her?
- Ja da, det er det. Der er kvar helg, eller. Så der er jo ein del andre ting òg. Sjølv om det er ikkje sikkert alltid folk stiller opp alltid på alt då. Men det er no sånn. Men, så eg trur kommunen, trur eg, du kan jo sjå berre med utstilling, eller den her skulpturutstillinga utanfor kommunehuset her. Det er jo kvart år no. Ja da, og dei har, når hotellet, Vøringsfoss hotell vart bygd nytt, det nye, så er jo kommunen med. Så der har dei jo fenge eit eige Bergsli-museum som er utstillingar, og der er det òg andre som får stille ut. Men kor mykje det er for, altså bygdefolk, der er det nok ein god del som er på sånt, men det er jo kanskje mest for turistar.

Informant: Kvinne, fødd 1943.

3. Nokre særdrag

Info om lydskriftsystemet. ➤**T**[eigen art.]

Dialekten i Eidfjord har dei vanlege sørvestlandske ➤**T**[eigen art.] og hardangerske ➤**T**[eigen art.] draga, dvs. at

- infinitivar ➤**O** endar på *-a* ➤**T**[eigen art.]**K**: *å kasta, å fara*
- svake hokjønnsord ➤**O** endar på *-a* i ubestemt form eintal ➤**T**[eigen art.]**K**: *ei dama, ei jenta*
- det er forskjell i bøyinga på svake ➤**O** og sterke hokjønnsord ➤**O** i bestemt form eintal og dessutan i fleirtal i dei orda som ikkje skiftar vokal i stammen ➤**O** mellom eintal og fleirtal ➤**T**[eigen art.]**K**:

<i>jenta</i>	<i>jento</i>	<i>jentår</i>	<i>jentåna</i>
<i>skaol</i>	<i>skaolæ</i>	<i>skaoler</i>	<i>skaolena</i>
<i>fånn</i>	<i>fånnæ</i>	<i>fennår</i>	<i>fennåna</i>

- dei personlege pronomena i første person er *eg* i eintal og *me* i fleirtal ➤**T**[eigen art.]**K**
- ein har uttalen *ao* i ord som *aor*, *baot* og *skaol*, 'år, båt, skål', dvs. ord som har *å* i skriftmålet, og som hadde lang *a* (*á*) i gammalnorsk

4. Ein liten grammatikk

4.1. Lydverket

a. Lydane

Vokalane i dialekten er dei vanlege *a, e, i, o, u, y, æ, ø, å, au, ei, øy* og *ao*. Dessutan har ein "tilleggsvokalane":

- ɛ*, som er ein open *e*-lyd.
- ɣ*, som er ein open *y*-lyd.
- ù*, som er ein open *u*-lyd

Konsonantane er dei vanlege me kjenner frå skriftmålet: *b, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, t, v*. Dessutan har dialekten desse "tilleggskonsonantane":

k̥, ɟ, som blir uttalte med å pressa fremre delen av tunga mot ganen litt lenger fram enn der ein uttaler *k* og *g*, og så opna for lufta med ein liten "eksplasjon". I fagspråket kallar me desse lydane for affrikatar. Dei svarar ofte til skrivemåten *kj* og *gj* i nynorsk: *tɛn̥ka, byɟða*

'tenkja, byggja'. Men desse to lydane vekslar også ofte med *k* og *g* i bøyinga av ord, og det blir kommentert under substantiv ➤**L**.

ŋ, som ofte svarar til skrivemåten *ng*. Han blir uttalt med å pressa bakre delen av tunga mot ganen mens ein slepper lufta ut gjennom nasen. I fagspråket kallar me denne lyden for ein velar nasal.

Som dei fleste andre dialektane i Noreg har også dialekten i Eidfjord tonemforskjell ➤**O**, dvs. at det finst ordpar der tonegangen ➤**O** er den einaste tydingsskiljande faktoren:

ˈfaren (bestemt form eintal av *far*)

ˈfaren (bestemt form eintal av *fare*)

b. Lydmønster

- Mykje av vestlandsk har ikkje lyden *ŋ* anna enn framom *k* og *g*. I mange vestlandsdialektar uttaler ein *g* etter *ŋ* der andre dialektar ikkje gjer det. I Eidfjord heiter det såleis *ei eŋg*, mens det utafor Vestlandet heiter *ei eŋŋ* 'ei eng'.
- Etter *d*, *l*, *r*, *s* og *t* kan den trykklette stavinga *-en* bli uttalt som *'n*, dvs. at vokalen fell ut og *n*-en åleine blir uttalt som ei staving. Det kan altså for eksempel heita *jɛst'n* og ikkje *jɛsten* 'gjesten'.

4.2. Bøyingsverket

a. Substantiv

Hankjønn

Det dominerande bøyingsmønstret for hankjønnsorda blir vist nedafor. Ein del ord i denne gruppa endar på *-e* i oppslagsforma ➤**O** (*krabbe*), mens andre ikkje gjer det (*arm*). Me har difor plassert *e*-en i ein parentes.

1.   *-(e)*   *-en*   *-ar*   *-ane*

Det vil seia at *arm* og *krabbe* blir bøyde slik:

<i>arm</i>	<i>armen</i>	<i>armar</i>	<i>armane</i>
<i>krabbe</i>	<i>krabben</i>	<i>krabbar</i>	<i>krabbane</i>

Ei gruppe hankjønnsord har *e* i fleirtalsendingane:

2.   *-*   *-en*   *-er*   *-ena*

Slik går m.a. *bekkk* og *sau*, altså på denne måten:

<i>bekk</i>	<i>bekken</i>	<i>bekker</i>	<i>bekkena</i>
<i>sau</i>	<i>sauen</i>	<i>sauer</i>	<i>sauena</i>

Avvikande bøyning frå dette i hankjønn finn ein f.eks. i:

<i>fot</i>	<i>foten/fot'n</i>	<i>føttor</i>	<i>føtt'na</i>
------------	--------------------	---------------	----------------

På grunn av at endinga *-en* i *foten* står etter *-t*, kan ordet i bestemt form eintal få uttalen *fot'n*, jf. lydmønster ➤L. Det same ser me i *føtt'na*.

Ein del ord som endar på den trykklette stavinga *-ar*, følgjer første bøyingsmønstret, men dei får samandraging ➤O i fleirtal:

	<i>spikar</i>	<i>spikar'n</i>	<i>spikrar</i>	<i>spikrane</i>
	<i>hammar</i>	<i>hammar'n</i>	<i>hamrar</i>	<i>hamrane (i berg)</i>
men:	<i>hammar</i>	<i>hammar'n</i>	<i>hammarar</i>	<i>hammarane (verktøy)</i>

Hokjønn

Dei fleste sterke hokjønnsorda ➤O har dette bøyingsmønstret:

3.	–	<i>-æ</i>	<i>-er</i>	<i>-ena</i>
----	---	-----------	------------	-------------

Dermed får orda *býgd* og *skaol* slik bøyning:

	<i>býgd</i>	<i>býgdæ</i>	<i>býgder</i>	<i>býgdena</i>	
	<i>skaol</i>	<i>skaolæ</i>	<i>skaoler</i>	<i>skaolena</i>	'skål'

Dei fleste svake hokjønnsorda ➤O har slik bøyning:

4.	<i>-a</i>	<i>-o</i>	<i>-år</i>	<i>-åna</i>
	<i>veka</i>	<i>veko</i>	<i>vekår</i>	<i>vekåna</i>

Svært mange hokjønnsord følgjer eit anna mønster, som har vokalen *-a* i fleirtal:

5.	–	<i>-æ</i>	<i>-ar</i>	<i>-ane</i>
----	---	-----------	------------	-------------

Slik bøyning har f.eks. *myr* og *ķæring*:

	<i>myr</i>	<i>myræ</i>	<i>myrar</i>	<i>myrane</i>
	<i>ķæring</i>	<i>ķæringæ</i>	<i>ķæringar</i>	<i>ķæringane</i>

Desse orda har avvikande bøyning frå dei to hovudmønstra i hokjønn:

	<i>nått</i>	<i>nåttæ</i>	<i>nettår</i>	<i>nettåna</i>	
	<i>bok</i>	<i>boķæ</i>	<i>bokår</i>	<i>bokåna</i>	
	<i>dåtte</i>	<i>dått(r)æ</i>	<i>døttår</i>	<i>døttåna</i>	'dotter'

Inkjekjønn

Inkjekjønnsorda har desse bøyingsmønstra:

6.	–	–e	–	–æ
	<i>hus</i>	<i>huse</i>	<i>hus</i>	<i>husæ</i>
	<i>fjædl</i>	<i>fjædle</i>	<i>fjædl</i>	<i>fjædlæ</i>
7.	–e	–e	–e	–æ
	<i>eple</i>	<i>eple</i>	<i>eple</i>	<i>eplæ</i>
	<i>mærķe</i>	<i>mærķe</i>	<i>mærķe</i>	<i>mærķæ</i>
8.	–a	–a	–år	–åna
	<i>jarta</i>	<i>jarta</i>	<i>jartår</i>	<i>jartåna</i>
	<i>nyra</i>	<i>nyra</i>	<i>nyrår</i>	<i>nyråna</i>

Palatalisering

Palatalisering kallar me det at ord som *bok* heiter *boķæ*, *dag* heiter *dajen*, *erņg* heiter *erņđæ* og *vegg* heiter *vedđen* i bestemt form eintal. Ein *k* eller ein *g* framom endingane som blir nemnde nedafor, blir altså skifta ut med ein annan konsonant slik at *k* alltid blir skifta ut med *ķ* (jf. *bok*), mens *g* blir bytt ut med *đ* etter kort vokal (jf. *vegg*) og etter *n* (jf. *erņg*) og med *j* etter lang vokal (jf. *dag*). I substantiva skjer denne palataliseringa framom endinga i desse tilfella:

- i eintal av hankjønnsord,
- i fleirtal av hankjønnsord som ikkje endar på *–e* i oppslagsforma,
- i eintal av hokjønnsord,
- i fleirtal av hokjønnsord med *–er* og *–ena* som endingar i fleirtal (dvs. klasse 3 ovafor), og
- i heile inkjekjønn.

b. Verb

Svake verb

Dei svake verba ➤**O** kan me setja opp i seks klassar med desse bøyingsendingane:

1. *kasta*-klassen:

–a   –a   –a   –a

Slik bøyer ein kanskje dei fleste verba, f.eks.

<i>kasta</i>	<i>kasta</i>	<i>kasta</i>	<i>kasta</i>
<i>røkna</i>	<i>røkna</i>	<i>røkna</i>	<i>røkna</i>

2. *døma*-klassen:

–a   –e   –de/–te   –t

Etter dette mønstret bøyer ein altså slik:

<i>rønna</i>	<i>rønne</i>	<i>rønnde</i>	<i>rønt</i>
<i>kvila</i>	<i>kvile</i>	<i>kvilde</i>	<i>kvilt</i>
<i>steiða</i>	<i>steiðe</i>	<i>steikte</i>	<i>steikt</i>

Verba som har konsonantane *g*, *m* eller *r* føre endinga, som altså i *flira*, *leiga* osv., får endinga –de i preteritum ➤O. Dersom verbet har konsonantane *f*, *k*, *p*, *s* eller *t* føre endinga, blir preteritum laga med å leggja til –te: *steiða* – *steikte*, *sleppa* – *sleppte*. Verb som har konsonantane *l* eller *n* framom endinga, kan få anten –de eller –te i preteritum: *kvila* – *kvilde*, *þøla* – *þølte*, *unna* – *unnte*, *rønna* – *rønnde*.

3. *greia*-klassen:

–a   –e   –dde   –tt

Altså:

<i>greia</i>	<i>greie</i>	<i>greidde</i>	<i>greitt</i>
<i>bøya</i>	<i>bøye</i>	<i>bøydde</i>	<i>bøytt</i>

Når desse verba får tillagt endingane –dde og –tt, blir altså vokalen framom kort. Typisk for verba i denne klassen er at dei har diftong ➤O framom infinitivs-a-en : *greia*, *sløya*.

4. *meina*-klassen:

–a   –a   –de/–te   –t

Desse verba liknar på *kasta*-klassen i notid og *døma*-klassen i fortid:

<i>svara</i>	<i>svara</i>	<i>svarde</i>	<i>svart</i>
<i>baka</i>	<i>baka</i>	<i>bakte</i>	<i>bakt</i>

Her som i *døma*-klassen finst to endingar i preteritum ➤**O** alt etter kva konsonant som står framom endinga: *bakte* med *-te* og *svarde* med *-de*. Verba som følgjer denne klassen, er helst slike som har éin konsonant etter vokalen: *svara*, *bruka*, *koka* osv.

5. *telja*-klassen:

–*a*   *–*ǫ*   *–*de*   *–*t*

Her set me stjerne framom endingane, for det som først og fremst skil klassen frå *døma*-klassen, er at stammevokalen ➤**O** i verbet kan skifta:

<i>spýrja</i>	<i>spørǫ</i>	<i>spúrde</i>	<i>spùrt</i>	'spørja'
<i>stýnja</i>	<i>stønǫ</i>	<i>stùnde</i>	<i>stùnt</i>	'stønna'

Notidsforma her skil seg òg frå notidsformene i *døma*-klassen ved at dei har ein annan tonegang ➤**O**; *spørǫ* er uttalt med det me kallar tonem ➤**O** 1, mens *renna* i notid har tonem 2: 'spørǫ', 'renne'. Her som i *døma*-klassen bruker ein *-te* i preteritum ➤**O** etter visse konsonantar.

6. *nå*-klassen:

–   –*r*   –*dde*   –*tt*

Verba som går etter denne klassen, har inga ending i infinitiv ➤**O**, og altså *-r* i notid:

<i>bu</i>	<i>bur</i>	<i>budde</i>	<i>butt</i>
<i>nao</i>	<i>naor</i>	<i>naodde</i>	<i>naott</i>

'nå'

Sterke verb

Dei sterke verba skil seg ut frå dei svake ➤**O** ved først og fremst å vera særprega av vokalskifte i stammen ➤**O** mellom bøyingsformene, som me ser f.eks. i *fara* – *fērǫ* – *for* – *fare/fǫre*. Her er vokalskiftet altså *a* – *ε* – *o* – *a/ǫ*. Dessutan er det inga ending i preteritum ➤**O** (*for*), perfektum partisipp ➤**O** har endinga *-e* (*fare/fǫre*), og i notid bruker ein tonem 1 (*fērǫ*) slik som i det svake verbet 'spørǫ', jf. ovafor. Dei sterke verba blir også delte inn i klassar, og då etter vokalskifta. Den vanlege inndelinga stiller me opp nedafor, men det er ein del mindre avvik innafør kvar klasse.

1. klasse (*i* – *i* – *ei* – *e*):

<i>bita</i>	<i>bitǫ</i>	<i>beit</i>	<i>bete</i>
<i>grina</i>	<i>grinǫ</i>	<i>grein</i>	<i>grene</i>

5. Ord og uttrykk

Her finn du ei samling gamle ord og uttrykk frå Eidfjord. Samlinga byggjer på:

Halldor O. Opedal 1960: *Hardanger-målet: ord og vendingar og stil*. Skrifter frå Norsk målførearkiv XV. Oslo: Universitetsforlaget.

Halldor O. Opedal 1980: *Hardingmålet: ord og vendingar og stil*. Skrifter frå Norsk målførearkiv XXXV. Oslo: Universitetsforlaget.

5.1. Ordsamling

bråll (inkjekjønn) 'ståk og styr, helst om høg og bråkande tale': *Da va eit fæla bråll.*

dùrr (hankjønn) 'bråk': *Da vatt ein fælå dùrr i kyrkjo dao gut'n ramla ne troppæ.*

eiga (verb) 'føda': *Ho aotte ein sån.*

furing (hokjønn) 'råd, rådgjerd': *Me lyt'å ha ei furing mæ da.*

jeining (hokjønn) 'moro, skøy': *Da æ berre jeiningjæ mæ hann.*

helsùvingùl (adjektiv) 'opp og ned med helsa': *Mannen minn æ so helsùvingùl.*

kværa (verb) 'pistra, lyda svakt': *Da va so mykje da kværa i mannen.*

røkelæ (adjektiv) 'mykje': *Da va nùkù røkelæ mæ fålk i kyrkjo i dag.*

sallen (adjektiv) 'druken, full': *Hann va gått sallen i jaor.*

sigga (verb) 'minka': *Sinne hadde sigga seg dao hann kåmm heim.*

snabel (adjektiv) 'rask, snar, snau': *Da va snabelt jort.*

tesa (verb) 'knisa, småle': *Ho laog å tesa å lo.*

5.2. Uttrykk

Ynsje hans hågg i land ('nådde fram').

Alder'n æ ein låk lagsmann.

Bråfenge æ bråjenge.

Du ska fao fiska fỳ da. (Kan seiast til nokon som har gjort ei teneste.)

6. Forskjellar

6.1. Yngre og eldre dialekt

I den eldre dialekten kunne ein ha fleirtalsbøying av verb.

<i>drikka</i>	<i>drikká (eintal)/ drikka (fleirtal)</i>	<i>drakk (eintal)/ drúkká (fleirtal)</i>	<i>drùkþe</i>
<i>springa</i>	<i>spríngá (eintal)/ springa (fleirtal)</i>	<i>sprang (eintal)/ sprúngá (fleirtal)</i>	<i>sprúnde</i>
<i>sta</i>	<i>sténdá (eintal)/ sta (fleirtal)</i>	<i>sto</i>	<i>stæ/stænde/stæ</i>

7. Dialektprøver

Slik kan tre dialekttekstar sjá ut skrivne med lydskrift ➤**T** [eigen art]:

Tekst 1:

Eg ha jakta i femti aor, dreve dýrajakt. Me ha lāv á jakta pao viddæ me býrsa eldå jevær á fella pao dyr heile september maone. Naor dann tiæ e ýve, eþe þøte etande. Dao bjýnde brontæ, á dao lúкта da tao þøte pao same vejen so me ein búkk.

I sùmmar jekkk eg te þæaosen. Vejen e styggále brattá. Eg laut ga ýve skárv á klatra úpp stigar. Pao eit sva laog dreþkár te á stø seg pao, so at ein iþþe skú skria utfý fláje á neri iþkár jelæ. Meþn eg eþe súllnigá, mao du tru! Frao aosen saog eg tindar, pikar á nutar.

Informant: Fødd på slutten av 1800-talet.

Tekst 2: ➤**L** [lyd]

- *Eg trur i jall fall attá komunen ha vā veldi flink. Du kann jo sjao att me ha iddretshall'n her borte, á jall fall fy iddretsintreserte ongdåma så e da nákk náká. Sá har di ongdåmsklúbb. Ja, musikkul'n þeme jo inn. Á, ja, kulturtilbá, eg veit iþþe eg. Da har me vell ein del ág. Komunen ha øveteþe, ha vell øveteþe þinoen á, ja.*
- **Ja. Ja, så kino er det inne her?**
- *Ja dá, da e da. Da e kvar helg, elle. Sá dar e jo ein del andre ting ág. Sjól omm da e ná iþþe sikkert allti fálk stille opp på alt dao, meþn da e ná sann. Meþn, så eg trur komunen, trur eg, du kann jo sjao berre me utstilling, elle den herre skulpturutstillingen utanfö komnehuse her. Da e jo kvart aor no. Ja dá, á di har, nárr hotelle, Vøringfáss hotell vart bygt nytt, da nya, så e jo komunen me. Sá der har di feþje eitt eie Berðgli-museum, samm e utstillingar. Ág dar e*

da åg andre så fær stille ut. Menn kor møkje da e fø altså bygdafolk. Dar e nåkk ein go del så e på sånt. Menn da e jo kansasje mest fø turista.

Informant: Fødd i 1943.

Tekst 3: ➤L [lyd]

- *Deтта e ett sjytespel då, såmm e stort blant folk så kjenne da, fær å sei da sånn. Da e, i Sør-Korea så går da tventifår:sevven på tev e då. Menn da e jo ikkje sånne tilstandar i Närke då, fær å sei da sånn.*
- *Nei, men er det, er det, spiller du med folk i hele verden da, på en måte?*
- *Ja, de, ja, nei. Da e litt vanskli. Har me internetfårbinnelsane, går litt seint, å. Ja, de e fær langt, fær å sei da sånn.*
- *Ja, okay, men hvem, hvem spiller du med da?*
- *Nei, då e da hovedsakli folk i Närke, Sverje, Danmark. Så du spele jo åg kampar då mot fraskmen elle...*
- *Ja, nettopp.*
- *Menn, i mitt, på mitt lag så e da tre norrmen å ein svenske.*
- *Kjenner du de?*
- *Ja, du sitte å prate me di mens du spele, å spele når du ikkje spele åg.*
- *Men du har aldri truffet de?*
- *Ikke personleg, nei. Da har eg ikkje, menn du føle du kjenne di fær da, likksåm.*
- *Kommer du til å treffe de, tror du?*
- *Ja, håpa no j er eg.*

Informant: Fødd i 1978.

8. Kjelder med opplysningar om dialekten i Eidfjord

Denne oversikta byggjer på materiale i Målføresamlinga, Nordisk institutt, Sydneplassen 7, 5007 Bergen. Dessutan er det henta opplysningar frå skriftene nemnde nedafor. I desse kjeldene finn ein også fleire opplysningar enn det som er drege fram her. Ei liste over allmenn dialektlitteratur finn du her ➤ T[eigen art.] og om hardangermålet her ➤ T [eigen art.].

Opedal, Halldor O. 1960: *Hardanger-målet: ord og vendingar og stil*. Skrifter frå Norsk målførearkiv XV. Oslo: Universitetsforlaget.

Opedal, Halldor O. 1980: *Hardingmålet: ord og vendingar og stil*. Skrifter frå Norsk målførearkiv XXXV. Oslo: Universitetsforlaget.

Vidsteen, Chr. 1885: *Oplysninger om Bygdemaalene i Hardanger*. Bergen: I Kommission hos Ed. B. Giertsen.